

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

PL

Przemówienie

Luksemburg, 4 października 2018 r.

Przemówienie Klausa-Heinera Lehnego, Prezesa Europejskiego Trybunału Obrachunkowego

Prezentacja sprawozdania rocznego
Europejskiego Trybunału Obrachunkowego za 2017 r.
przed Komisją Kontroli Budżetowej (CONT) Parlamentu Europejskiego

Strasburg, 4 października 2018 r.

W przypadku rozbieżności
tekstem właściwym jest wygłoszony tekst przemówienia.

ECA Press

Mark Rogerson – Rzecznik

Damijan Fišer – Urzędnik ds. kontaktów z prasą
12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors

Tel.: (+352) 4398 47063

Tel.: (+352) 4398 45410

eca.europa.eu

Tel. kom.: (+352) 691 55 30 63

Tel. kom.: (+352) 621 55 22 24

Szanowna Pani Przewodnicząca, szanowna Pani Sprawozdawczyni, szanowne Panie Posłanki i Panowie Posłowie, szanowny Panie Komisarzu, szanowni Państwo!

Sam byłem kiedyś posłem i wiem, że to czas wytężonej pracy dla Parlamentu Europejskiego. Prace legislacyjne są na bardzo intensywnym etapie, a ponadto na forum Państwa instytucji – ze wszech miar słusznie – toczą się debaty na wysokim szczeblu na temat przyszłości Europy, jako że zbliżają się kolejne wybory do Parlamentu Europejskiego. Wczoraj można było się o tym przekonać podczas wizyty premiera Estonii.

Tym bardziej – jako prezes Trybunału Obrachunkowego – pragnę podziękować członkom Komisji za przeznaczenie czasu na dyskusję na temat sprawozdania rocznego Trybunału za rok budżetowy 2017.

Lazaros S. Lazarou, członek Trybunału odpowiedzialny za sprawozdanie roczne, członkowie Trybunału odpowiedzialni za poszczególne dziesięć rozdziałów, a także rzecz jasna wszyscy kontrolerzy włożyli wiele wysiłku w przygotowanie dla Państwa oceny stanu zarządzania finansami UE za 2017 r. Ocena ta umożliwi rozpoczęcie procedury udzielania absolutorium, ostatecznie w tej kadencji Parlamentu.

Pragnę także podziękować Komisji, reprezentowanej przez pana komisarza Günthera Oettingera, za współpracę z Trybunałem w roli głównej jednostki kontrolowanej. Prowadzone przez Trybunał kontrole kończą się tak zwanym postępowaniem kontradyktoryjnym, w którym nie występujemy jednak przeciwko sobie. Trybunał jest często krytyczny, a czasem nieustępliwy, lecz mam nadzieję, że kontrolerzy są zawsze rzetelni i gotowi wysłuchać racjonalnych wyjaśnień, które Komisja wielokrotnie jest w stanie przedstawić i z którymi mogą się Państwo zapoznać, gdyż są publikowane wraz z ustaleniami Trybunału.

Szanowni Państwo!

Podobnie jak w poprzednich latach, Trybunał stwierdził, że w sprawozdaniu finansowym UE za 2017 r. przedstawiono prawdziwy i rzetelny obraz sytuacji finansowej Unii. Tak jak w ubiegłym roku, Trybunał wydał opinię z zastrzeżeniem – a nie opinię negatywną – na temat prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń za 2017 r.

Innymi słowy, w znacznej części wydatków za 2017 r. skontrolowanych przez Trybunał nie wystąpił istotny poziom błędu. Mam tu na myśli wydatki oparte na uprawnieniach¹, tj. programy, w których beneficjenci otrzymują płatności po spełnieniu pewnych warunków. Są to na przykład płatności dla studentów z programu Erasmus, pomoc bezpośrednia dla rolników, wsparcie budżetowe na rzecz państw trzecich i wynagrodzenia pracowników instytucji unijnych. Tego typu płatności oparte na uprawnieniach stanowiły ponad połowę płatności dokonanych z budżetu Unii w 2017 r.

Ponadto poziom nieprawidłowości w wydatkach unijnych w dalszym ciągu się obniża. Szacowany poziom błędu w płatnościach w 2017 r. wyniósł 2,4%, co stanowi spadek w porównaniu z poziomem 3,1% w 2016 r. i 3,8% w 2015 r. Taki wynik dowodzi, że zarządzanie finansami UE zmierza z całą pewnością w dobrym kierunku. Jest to przede wszystkim zasługa nieustannych starań Komisji i państw członkowskich.

Jestem przekonany, że kontrolerzy powinni nie tylko przekazywać złe wiadomości, ale także podkreślać dobre praktyki. Proszę zatem pozwolić, że przywołam pozytywny przykład – Trybunał stwierdził, że w płatnościach bezpośrednich z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji, który stanowi bardzo dużą część tego działu wieloletnich ram finansowych, nie wystąpił istotny poziom błędu.

¹ Z wyłączeniem niektórych programów rozwoju obszarów wiejskich.

Mimo to muszę zaznaczyć, że wciąż istnieją pewne problemy. Dla ich zobrazowania przedstawię Państwu trzy przykłady: pierwszy z innego obszaru wydatków na rolnictwo, drugi z zakresu polityki spójności i trzeci dotyczący badań naukowych.

Trybunał wykrył, że pewien rolnik otrzymał wsparcie finansowe w ramach działań korzystnych dla środowiska na uprawę tak zwanego międzyplonu. W rzeczywistości międzyplon nigdy nie został posiany ani nie prowadzono wymaganych rejestrów nawadniania i upraw. W efekcie wizyty kontrolnej Trybunału krajowa agencja płatnicza wszczęła postępowanie w celu odzyskania wypłaconej pomocy.

Innym razem Trybunał stwierdził, że beneficjent zgłosił zawyżone koszty pośrednie projektu z obszaru spójności. Były to w rzeczywistości koszty ogólne poniesione w siedzibie instytutu, niezwiązane z konkretną jednostką utworzoną w celu realizacji projektu. Trybunał uznał, że wszystkie koszty niezwiązane bezpośrednio z tym projektem są niekwalifikowalne.

W trzecim przypadku przedsiębiorstwo z sektora MŚP, które uczestniczyło w projekcie z zakresu badań naukowych, zadeklarowało zawyżoną liczbę godzin pracy przy projekcie i zastosowało nieprawidłową metodykę ich obliczania. Co więcej, pracownicy byli w rzeczywistości zatrudnieni przez spółkę siostrzaną, niebędącą stroną umowy o udzielenie dotacji. Trybunał uznał zatem wszystkie te koszty za niekwalifikowalne.

Muszę zaznaczyć, że często dostępne są informacje wystarczające do tego, aby zapobiec znacznej części błędów – lub aby wykryć je i skorygować. Gdyby Komisja i władze krajowe wykorzystały te informacje, jeszcze większa część budżetu UE znalazłaby się poniżej stosowanego przez Trybunał – i przez Komisję – progu istotności.

Nie możemy jednak na tym poprzestać. Systemy zarządzania i kontroli zostały udoskonalone, a obecnie mamy możliwość świeżego spojrzenia na to, jakie dowody kontroli są wynikiem tych udoskonaleń.

W pracach kontrolnych za 2017 r. Trybunał w ramach pilotażu wykorzystał zmodyfikowane podejście w obszarze „Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna”. Najważniejsza zmiana polegała na tym, że dokonał on przeglądu i ponownie przeprowadził weryfikacje i kontrole, które zostały już wcześniej przeprowadzone przez podmioty odpowiedzialne za wydatkowanie środków. To nowe podejście kontrolne uwzględnia ważne zmiany w podstawach prawnych przyjętych przez Parlament i Radę w 2013 r. W efekcie Trybunał przeprowadza obecnie kontrole zadeklarowanych wydatków, co do których Komisja i państwa członkowskie zastosowały już wcześniej korekty finansowe, by wyeliminować wykryte przez siebie nieprawidłowości. W ten sposób ustalenia Trybunału pozwalają łatwiej wskazać obszary, w których utrzymują się niedociągnięcia zarówno w Komisji Europejskiej, jak i w państwach członkowskich, a Parlament otrzymuje od Trybunału informacje o lepszej jakości.

W nadchodzących latach Trybunał zamierza objąć tym projektem kolejne obszary wydatków, jeśli spełnione będą ku temu odpowiednie warunki.

Będziemy jednak musieli również poświęcić uwagę i zasoby na ocenę, czy UE osiąga rezultaty korzystne dla swoich obywateli. Nie wystarczy bowiem wiedzieć tylko, że pieniądze zostały wydane prawidłowo, musimy też wiedzieć, czy zostały wydane mądrze.

Pozwolę sobie przywołać jeszcze jeden przykład, tym razem z zakresu działań zewnętrznych: w przypadku jednego z projektów skontrolowanych przez Trybunał organizacja międzynarodowa wydała ponad 280 000 euro na przetransportowanie urn wyborczych i kart do głosowania o wartości 150 000 euro. Chociaż był to niewątpliwie szczególnie i nagły przypadek związany z wyborami w państwie trzecim, trudno wyjaśnić obywatelom, dlaczego Unia wydaje ich pieniądze w taki sposób.

Szanowni Państwo!

W jednym z ostatnich sprawozdań specjalnych Trybunał wykazał, że kilka państw członkowskich ma trudności z właściwym wykorzystaniem środków pochodzących z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. W związku z tym wskazane byłoby, aby Komisja zaproponowała szereg działań na następny okres budżetowy,

które ułatwią absorpcję funduszy w obszarze polityki spójności. Rozwiązanie tej kwestii zależy też po części od Państwa i od terminowego przyjęcia nowych wieloletnich ram finansowych i związanych z nimi wieloletnich programów finansowych.

Jednocześnie budżet Unii znajduje się nadal pod znaczną presją z uwagi na kwotę płatności, jakich zobowiązano się dokonać w nadchodzących latach.

Wysoki poziom zobowiązań w połączeniu z niskim poziomem płatności sprawiły, że kwota zobowiązań budżetowych pozostających do spłaty wzrosła do rekordowego poziomu 267,3 mld euro, a według prognoz Trybunału będzie jeszcze wyższa na koniec 2020 r. W opinii Trybunału powinien to być priorytet dla kolejnych wieloletnich ram finansowych.

Trybunał Obrachunkowy z całą pewnością nie zamierza włączać się w spór między płatnikami netto, którzy będą zwolennikami ograniczenia zobowiązań, a beneficjentami netto, którzy będą za podejmowaniem działań na większą skalę. Może jednak zwrócić uwagę na fakt, że rosnąca kwota zobowiązań do spłaty przyczyni się do odsunięcia jeszcze bardziej w czasie efektów programów finansowych, które Państwo teraz, jako prawodawcy, negocjują.

Szanowni Państwo!

Łączny budżet unijny stanowi nie więcej niż około 1% dochodu narodowego brutto całej Unii Europejskiej.

Ważne jest wprawdzie, by środki z budżetu unijnego były wydawane skutecznie, ale musimy też realistycznie ocenić, co możemy osiągnąć za pomocą powierzonych nam pieniędzy. Jeśli rozbudzimy oczekiwania, którym nie da się sprostać, utracimy zaufanie obywateli. Zdaniem Trybunału płynie z tego prosty wniosek – Unia nie powinna składać obietnic, jeśli nie jest w stanie ich dotrzymać. Do naszych zadań należy natomiast wykazywanie każdego dnia, że kompetencje UE są wykonywane skuteczniej na szczeblu unijnym niż krajowym.

Na koniec chciałbym podzielić się z Państwem jeszcze jedną informacją. Mówi się, że my, kontrolerzy, zawsze patrzymy w przeszłość. Sądzę jednak, że w tym roku mamy też dobre podstawy do spoglądania w przyszłość. W najbliższych tygodniach opublikujemy dla Państwa szereg opinii na temat różnych wniosków dotyczących finansów Unii Europejskiej na lata 2021–2027.

Parlament i Rada stoją przed poważnymi decyzjami. Trybunał przyjmuje ze szczególnym zadowoleniem fakt, że Komisja nadała im odpowiedni kształt, proponując wprowadzenie elastyczności, której tak brakuje w obecnych ramach finansowych – to krok w dobrym kierunku.

Szanowni Państwo, wytyczając kurs działania w świecie, w którym jest coraz mniej pewnych punktów odniesienia, zadbajmy o to, by nasze decyzje opierały się na solidnych podstawach finansowych.

Pokażmy naszym obywatelom, że jesteśmy w stanie dotrzymać obietnic, dotrzymać ich skutecznie i w taki sposób, by przyniosły one znaczącą zmianę na lepsze.

Dziękuję Państwu za uwagę i zapraszam do dyskusji.